

Creativiteit is de vrijheid om iets
steeds van een andere kant te bekijken
(Carlini Rinaldi)

Pedagogisch beleid

Het Fantaziehuis

•kinderdagverblijf, 3+ groep

Fantasie is...

een paars konijn en een
kip met gekleurde strepen

(Mila, 3 jaar)

Voorwoord

Het Fantaziehuis heeft, naast babygroepen, dreumes/peutergroepen, een 3+groep. Deze groep heet de Voetjes.

Hoe kunnen we kinderen zo optimaal mogelijk stimuleren in hun eigen ontwikkeling, creativiteit en talenten? Een 3+ groep biedt Het Fantaziehuis de mogelijkheid kinderen die richting de basisschoolleeftijd gaan, een breder en gericht aanbod te doen.

Voor de 3+ groep hebben wij een aanvullend pedagogisch beleidsplan geschreven. Dit pedagogisch beleidsplan is tevens voorgelegd en besproken met de medewerkers van de Voetjes en de oudercommissie. In dit plan lees je specifiek over onderwerpen die de 3+ groep aangaan. Het bestaande pedagogisch beleidsplan van het gehele Fantaziehuis geldt uiteraard ook voor de 3+ groep.

Wendy Tollenaar (redactie, directie Het Fantaziehuis)

Fantasia is...

een raaf in een auto

(Finn, 5 jaar)

Het Fantaziehuis

Het Fantaziehuis zet je wereld op zijn kop. Het Fantaziehuis laat zien dat de wereld zoals jij die kent nog mooier, gekker, grappiger en verrassender is dan je denkt. Waar vind je een plek waar je alles mag dromen, vragen stellen, antwoorden geven en alles mag denken wat je in je dagelijkse leven misschien niet durft te denken? In Het Fantaziehuis leer je door actief te ervaren en beleven. En alle zintuigen (kijken, voelen, ruiken, horen, proeven) worden daarbij aangesproken.

1. Inleiding

Het Fantaziehuis profileert zich in de stimulering van creativiteit. Dat zal binnen de Voetjes verder doorgevoerd worden. Het accent ligt op de unieke creatieve ontwikkeling van het kind. Wij zijn ons ervan bewust dat creativiteit zich het beste kan ontwikkelen in een veilige, vertrouwde omgeving. Er wordt veel geïnvesteerd in liefdevolle zorg en aandacht door de leidsters. Het Fantaziehuis moet een plek zijn waar kinderen (en ouders) graag komen.

In ons kinderdagverblijf staat het kind centraal. We volgen de ontwikkeling van het kind intensief. We kijken en luisteren naar de behoefte, de vraag en de wens vanuit het kind. Dat vraagt om een open blik naar ieder kind. Het gaat ons niet om het resultaat, maar om de weg ergens naar toe.

Kinderen worden met name gestimuleerd in het ontdekken van diverse vormen, materialen en voorwerpen. De leidster kan bijvoorbeeld een grote lege doos op de groep zetten. Kinderen zullen hier al snel mee gaan spelen. De doos wordt omgetoverd tot kasteel, auto, opbergplaats of is een fantastische doos om in te zitten. Kinderen hebben hun eigen creativiteit en deze wordt gevoed en gestimuleerd door zowel de leidster als de andere kinderen. Communicatie is hierin een belangrijk begrip. Leidsters zijn veelal gericht op dat wat het kind bezighoudt. Wat gaat er om in zijn/haar hoofd en waar is hij/zij mee bezig. Kinderen onderling stimuleren elkaar en leren van elkaar.

2. Uitgangspunten 3+ groep

Voor het stimuleren van de creativiteit laten wij ons inspireren door de methode *Reggio Emilia*. Dit is een pedagogische methode waarbij gekeken wordt naar de talenten van het kind. Er wordt gekeken naar de vragen en behoeften van het kind. Activiteiten worden aan de hand hiervan bepaald. Kunst (beleving) speelt een belangrijke rol in de methode *Reggio Emilia*.

De methode gaat ervan uit dat kinderen als het ware leren door drie pedagogen:

1. Kinderen leren van elkaar, dus leren van en door de ander
2. Kinderen leren van volwassenen; ouders, leerkrachten, kunstenaars
3. Kinderen leren door hun omgeving en ruimte waarin ze zich bevinden

In het boek *Toeval gezocht* (red. Annemieke Huisingh, Rixt Hulshoff Pol en Ellie van den Bomen) wordt nader ingegaan op het leren via de *Reggio Emilia* methode.

Huisingh geeft aan dat kinderen zelf initiatiefnemers zijn. Volwassenen stellen zich op als medenieuwsgierigen en medeonderzoeker. Dat is een belangrijk uitgangspunt voor onze leidsters. De leidsters volgen de 'vraag' van het kind en reageren daarop. Dit leren gaat volgens Huisingh volgens de steeds terugkerende cyclus onderzoeken, observeren, documenteren, interpreteren/reflecteren en het formuleren van een nieuwe onderzoeksvraag. Eigenlijk leert het kind volgens de principes die kunstenaars en wetenschappers dikwijls hanteren. Je wilt iets onderzoeken, je kijkt naar je onderwerp/object, je verzamelt en je maakt notities, je geeft betekenis aan hetgeen je ziet en/of hebt gevonden en van daar uit formuleer je een antwoord en/of een nieuwe onderzoeksvraag. Het leren van een kind gaat op gelijksoortige wijze, aldus Huisingh. Het kind gaat op onderzoek uit, bijvoorbeeld door het pakken van een lege doos. Het kind kijkt of de doos open kan, of hij op z'n kop kan staan, of je er in kan zitten. Het kind gaat er vervolgens in zitten en bombardeert de doos tot schip, kasteel of gewoon doos en kijkt wat voor mogelijkheden er nog meer zijn. Je kunt bijvoorbeeld een heleboel stokjes in de doos gooien. Zo gaat de cyclus verder.

De omgeving en ruimte zijn in de methode van *Reggio Emilia* ook een 'pedagoog'. De ruimte waarin het kind zich bevindt moet fijn voelen en moet uitnodigen om bijzondere dingen mogelijk te maken. De ruimte waarin het kind zich bevindt heeft een aantal functies. Er wordt gegeten en gedronken, er wordt gerust, er wordt gespeeld en er moet ruimte en plek zijn voor creativiteit. Om zelfstandigheid te bevorderen kunnen kinderen, onder begeleiding, zelf materialen zoeken en pakken.

Net als de andere ruimtes in het kinderdagverblijf heeft de Voetjes een eigen kleur. Dat is de kleur paars. Kleurgebruik moet je vrolijk maken, maar mag niet overprikkelend. Immers, kinderen moeten na het eten ook ontspannen op een rustbedje kunnen rusten en eventueel slapen.

In de ruimte bevinden zich diverse hoeken, waaronder een leeshoek, bouw- en poppenhoek. Creatief werken vindt soms in het Atelier (lab) plaats. Dit is een aparte ruimte op de eerste verdieping waarin een grote wandkast is gemaakt met kisten vol recycle materiaal. Er staat een grote tafel waar de kinderen kunnen werken. Deze ruimte nodigt uit tot creatief werken en de ruimte op zichzelf werkt als inspirator.

De fantasie wordt met name bevorderd door de keuze van materialen. We proberen veel gebruik te maken van dagelijkse materialen (oa. pakken, doppen, sliertjes, kurken, takjes, netjes) en materialen die je op straat vindt of die hergebruikt kunnen worden. Naast het prikkelen van de

fantasie, door middel van alledaagse materialen en voorwerpen, speelt duurzaamheid een rol. Zo leren kinderen spullen hergebruiken en ontdek je dat dingen een tweede leven kunnen krijgen.

Het kijken en luisteren naar een kind is een belangrijk goed. Een kind krijgt rustige, intense aandacht voor de plannen en ideeën die hij heeft. De leidster speelt hier op in door het kind te inspireren, te stimuleren en op weg te helpen. Als een kind bladeren uit zijn eigen tuin meegenomen heeft, kan de leidster hierop inspelen door bijvoorbeeld aan de tafel met iedereen de bladeren te bekijken en over de natuur te praten. Daar kan een (spontane) activiteit aan gekoppeld worden, door op zoek te gaan naar bladeren in de tuin van Het Fantaziehuis. Waar vervolgens iets van gemaakt kan worden zoals een slinger, kruimelsoep, bladeren beschilderen, nerven tekenen of iets dergelijks.

Omdat de 3+ groep een groep is met kinderen van gelijke leeftijd, kan de leidster gericht aandacht geven. Driejarigen kunnen geïnteresseerd zijn in letters, vormen, kleuren en cijfers. Niet alleen binnen de creatieve activiteiten zal daar aandacht aan besteed worden. Ook in het spelmateriaal, boeken en puzzels zal rekening gehouden worden met deze behoefte.

Wij kiezen bewust voor een intensivering van de creatieve aanpak, waarbij het welbevinden en het ontdekken door het kind centraal staat. Wij zullen geen standaardmethode aanbieden om kinderen voor te bereiden op de basisschool. Interesse vanuit het kind voor schoolse activiteiten als lezen, schrijven en tellen worden uiteraard gestimuleerd en krijgen voldoende aandacht. Dit kan in de vorm van puzzels maken, boeken lezen, liedjes zingen, letters benoemen, samen tellen en kleuren ontdekken. De medewerkers kijken goed wat de behoefte van het kind is, of schatten in dat het kind wellicht uitdaging aan kan op dit gebied.

3. Gerichte activiteiten

Bij de Voetjes worden gerichte (creatieve) activiteiten aangeboden, zoals knutselen met divers materiaal, zingen en muziek maken, bewegen en dansen en rollenspel/toneelstukjes/poppenkast.

Alledaagse materialen spelen daarbij een belangrijke rol, waarbij kinderen leren dat dagelijkse voorwerpen en materialen hergebruikt kunnen worden. Kinderen zijn nog veelal gericht op het aspect voelen. We spelen daarop in door bijvoorbeeld verschillende bakken te vullen met materiaal zoals water, maizena, zand en doen daar voorwerpen bij. De kinderen kunnen in de bakken voelen en spelen; het ervaren van het materiaal en het spelen staat centraal. En vies worden mag.

Het Fantaziehuis wil op deze manier een bijdrage leveren aan het duurzaam omgaan met spullen en materiaal. Buiten spelen en omgaan met de natuur blijft een belangrijke activiteit. De kinderen van de Voetjes maken gebruik van de achtertuin. Zij worden zij actief betrokken bij de moestuin. Samen met de medewerkers wordt er gezaaid, onkruid gewied, water gegeven en met het uiteindelijk resultaat wordt samen gekookt, zoals bijvoorbeeld het maken van courgettesoep of tomaatjes snijden en verwerken in een omelet.

De kinderen van de Voetjes werken regelmatig samen met kunstenaars. Studenten van de Hogeschool voor de Kunsten verzorgen elk jaar een programma voor en met de kunstenaars. We nodigen verhalenvertellers, dansers en muzikanten uit om samen met de kinderen te werken en kunstzinnigheid te beleven.

De kinderen werken regelmatig in ons atelier, genaamd 'het lab'. Dit bevindt zich op de eerste verdieping van Het Fantaziehuis. In kleine groepen wordt daar gewerkt vanuit een thema. Eénmaal per thema (ongeveer 1x per maand) komt een 'kunstjuf' met de kinderen werken. Op deze manier hebben de kinderen meer individuele aandacht en worden ze begeleid door een kunstdocent. Medewerkers van de groep zijn aanwezig en leren van de kunstdocent hoe je om kunt gaan met materialen en hoe je kinderen kunt uitdagen en stimuleren in hun creativiteit.

4. Dagritme en dagstructuur

Het dagritme van de Voetjes is vergelijkbaar met de andere groepen binnen het kinderdagverblijf. De kinderen kennen vaste eet/drink, slaap/rust en speeltijden.

Echter, de tijdstippen van eten/drinken en rusten zijn ietwat anders. Het eerste drink/eetmoment vindt plaats rond 9.45 uur. Vanaf 9.15 uur gaan de kinderen gezamenlijk op kleedjes op de grond bij de bank zitten. De kinderen kunnen dan in een kringgesprekje vertellen over hun weekend, wat ze meegemaakt hebben en welke plannen ze hebben. De leidster kan ook het gesprek beginnen met een bepaald onderwerp, een vraag of een verhaaltje.

Dit 'kringmoment' is bedoeld om de dag samen te beginnen. Wij hebben gekozen voor het kringmoment en een later tijdstip van eten en drinken om zo alvast een klein beetje te wennen aan een schoolstructuur.

Hierna gaan de kinderen crackers eten en sap/thee/water drinken. Na dit moment volgt een activiteit. Het volgende eetmoment zal rond 12.00 uur zijn. Kinderen die niet meer slapen, mogen aan tafel of op de grond een rustige activiteit doen. Kinderen die even willen rusten liggen op een rustbedje op het zoldertje. Kinderen die nog een uur of langer willen slapen gaan naar de groep de Mondjes. In deze groep slapen nog vrijwel alle kinderen.

Rond 15.00 uur zijn alle kinderen weer wakker en wordt er aan tafel gegeten en gedronken. Daarna is het tijd voor een activiteit. Net als alle groepen gaan de Voetjes zoveel mogelijk naar buiten.

Er zijn vaste momenten van verschonen en plassen, maar kinderen staat het uiteraard vrij om naar de w.c. te gaan als zij moeten. De toegang tot de wc's is bewust open gelaten, zodat kinderen dit volledig zelfstandig kunnen doen als zij dit willen. Ook het handen wassen is op hoogte van de kinderen gemaakt.

Per dag hangen de foto's op van de kinderen die aanwezig zijn. Omdat de samenstelling van de groep per dag verschilt, biedt het foto bord structuur voor de dag.

Speelgoed kent een vaste plek en er zijn in de ruimte vaste plekken voor poppenspel, autobaan, bouwen en vrij spel. Kinderen weten waar ze spullen mogen pakken en waar ze in de ruimte mogen spelen met welk materiaal. Creatieve knutselactiviteiten worden aan tafel gedaan of in het atelier 'het lab'.

5. Personeel

Wij hebben gekwalificeerd personeel. Een leidster in de kinderopvang dient minimaal MBO SPW₃ of SPW₄ gedaan te hebben. Het Fantaziehuis streeft er naar om een gemixte opleidingsachtergrond in huis te halen. Dit zorgt voor verdieping in het vak en onderlinge inspiratie.

De vaste medewerkers bij de Voetjes zijn HBO geschoold. Ongeveer de helft van ons totale personeel heeft een HBO opleiding in verschillende richtingen zoals Pabo, Cultureel Maatschappelijke Vorming en Sociaal Pedagogische Hogeschool.

We kiezen bewust voor een mix van MBO en HBO geschoolden. Naast praktische kennis vragen wij van mensen dat ze goed kunnen kijken en luisteren naar een kind. Dit vraagt inzicht, reflectie en analysevermogen. Een stevige theoretische basis kan daarbij helpen.